

سنجش مکان در طراحی شهری: در آمی و تکنیک مکان سنجی

دکتر کورش گلکار

دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی

صفحه
چهارم
شماره

- مشارکت مردم عادی در سنجش کیفیت مکان‌های شهری چه اهمیتی دارد؟
- برای سنجش کیفیت مکان «آیا تکنیک‌های همگانی» (مشارکتی - غیر حرفه‌ای) وجود دارد؟
- تکنیک «مکان‌سنجی» (Placecheck)، به عنوان یک «تکنیک همگانی» تا چه حد و چگونه می‌تواند در مرحله آسیب‌شناسی اولیه طراحی شهری مورد استفاده قرار گیرد؟

تکنیک مکان‌سنجی (place check) یکی از تکنیک‌های جدید طراحی شهری است که توسط رابرت کوان (۲۰۰۰) از طرف «اتحاد طراحی شهری» برای مشارکت دادن مردم و شهروندان عادی در ارزیابی محیط‌های شهری تدوین شده است. در این تکنیک تا حد امکان از پرداختن به مباحث تجربیدی که به دشواری قابل ارزیابی هستند و کاربرد اصطلاحات و واژگان حرفه‌ای رایج در تکنیک‌های تخصصی، که معمولاً مانع مشارکت گروه‌های غیرمتخصص می‌شود، پرهیز شده است. در حال حاضر حرفه‌مندان و جوامع محلی از تکنیک مکان‌سنجی به شکل فزاینده‌ای برای تدوین اسناد هدایت طراحی نظیر چارچوب و دستورکار طراحی استقبال کرده‌اند.

هدف این نوشتار معرفی تکنیک نوظهور مکان‌سنجی است که از طریق مروری بر ویژگی‌های آن صورت می‌گیرد. این نوشتار از سه قسمت تشکیل شده است: نخست دربارهٔ مسئلهٔ ضرورت سنجش کیفیت مکان‌های شهری بحث می‌شود، سپس تکنیک مکان‌سنجی مرور و ویژگی‌های آن معرفی می‌شود و نهایتاً چک لیست سؤالات این تکنیک ارائه می‌شود. مرور ویژگی‌های تکنیک مکان‌سنجی نشان می‌دهد که این تکنیک می‌تواند: ۱- بستر مشارکت مردم در طراحی شهری را از طریق ایجاد کانونی جهت‌گرفته‌مایی و انجام فعالیت مشارکتی فراهم آورد. ۲- اقدامات لازم جهت اعتلاء و بهبودبخشی مکان‌های شهری را توأماً در ابعاد ماهوی و رویه‌ای شناسایی کند. ۳- با استفاده از بخش «سؤالات پایه»، «چک لیست فشرده» و «چک لیست جامع» که در این تکنیک ارائه شده است امکان کاربرد آن در سطوح تفصیلی مختلف وجود دارد. و ۴- تکنیک مکان‌سنجی، به عنوان یک «تکنیک همگانی» می‌تواند در مرحلهٔ آسیب‌شناسی اولیهٔ طراحی شهری مورد استفاده قرار گرفته، زمینهٔ تکمیل مطالعات آسیب‌شناختی تخصصی توسط «تکنیک‌های حرفه‌ای» را فراهم آورد.

چکیده

طراحی شهری علم و هنر آفرینش مکان‌های پایدار است. این امر از طریق فرایندی صورت می‌پذیرد که شناخت و سنجش کیفیت فضاهای شهری گام نخست آن را تشکیل می‌دهد. از این‌رو نظریه‌ها و تکنیک‌هایی که در حوزه مطالعات ماهوی این رشته قرار دارند، همگی به تبیین پدیده کیفیت مکانی و ارائه روش‌هایی جهت سنجش آن از دیدگاه طراحی شهری پرداخته‌اند.

تاکنون تکنیک‌های تحلیلی گوناگونی جهت ارزیابی مکان‌ها پیشنهاد شده است که به طور مثال می‌توان به تکنیک‌های تحلیل منظر عینی (گوردن کالن)، تحلیل منظر ذهنی (کوین لینچ)، تحلیل ریخت‌شناختی (کارل کروف)، تحلیل چیدمان فضا (بیل هیلیر و جولین هنسون)، تحلیل پیاده‌رواری (جان فروین)، تحلیل فضاهای قابل دفاع (اسکار نیومن)، تحلیل پایداری زیست‌محیطی (برایان ادواردز و رندال توماس) و غیره اشاره کرد. تمامی تکنیک‌های مزبور بر مبنای طبقه‌بندی «هنری سانوف» (۱۹۹۱) که تکنیک‌های طراحی شهری را به دو گروه تکنیک‌های «حرفه‌ای» و تکنیک‌های «همگانی» طبقه‌بندی می‌کند، از نوع تکنیک‌های «حرفه‌ای» است. مع‌هذا ضرورت مشارکت مردم در فرایند طراحی شهری تدوین تکنیک‌هایی که به راحتی توسط «همگان» قابل استفاده باشد را تبدیل به یکی از دغدغه‌های این رشته و حرفه کرده است.

مقدمه

طراحی شهری علم و هنر آفرینش مکان‌های پایدار است. این امر از طریق فرایندی صورت می‌پذیرد که شناخت و سنجش کیفیت فضاهای شهری گام نخست آن را تشکیل می‌دهد. از این رو نظریه‌ها و تکنیک‌هایی که در حوزه مطالعات ماهوی این رشته قرار دارند، همگی به تبیین پدیده کیفیت مکانی و ارائه روش‌هایی جهت سنجش آن از دیدگاه طراحی شهری پرداخته‌اند.

تاکنون تکنیک‌های تحلیلی گوناگونی جهت ارزیابی مکان‌ها پیشنهاد شده است که به طور مثال می‌توان به تکنیک‌های تحلیل منظر عینی (Cullen, 1961)، تحلیل منظر ذهنی (Lynch, 1960)، تحلیل ریخت‌شناختی (Kropf, 1996)، تحلیل چیدمان فضا (Hiller & Hanson)، تحلیل پیاده رهواری (Fruin, 1971)، تحلیل فضاهای قابل دفاع (Newman, 1972)، تحلیل پایداری زیست‌محیطی (Thomas, 2003) و غیره اشاره کرد. تمامی تکنیک‌های مزبور بر مبنای طبقه‌بندی هنری سانوف (Sanoff, 1991)، که تکنیک‌های طراحی شهری را به دو گروه تکنیک‌های «حرفه‌ای» و تکنیک‌های «همگانی» تقسیم می‌کند، از نوع تکنیک‌های «حرفه‌ای»‌اند. مع‌هذا ضرورت مشارکت مردم در فرایند طراحی شهری تدوین تکنیک‌هایی را که به راحتی «همگان» بتوانند استفاده کنند تبدیل به یکی از دغدغه‌های این رشته و حرفه کرده است.

تکنیک مکان‌سنجی (Place check) یکی از تکنیک‌های جدید طراحی شهری است که رابرت کوان (Cowan) از طرف «سازمان اتحاد طراحی شهری» برای مشارکت دادن مردم و شهروندان عادی در ارزیابی محیط‌های شهری تدوین کرده است. در این تکنیک تا حد امکان از پرداختن به مباحث تجربیدی که به دشواری قابل ارزیابی هستند و به‌کارگیری اطلاعات و واژگان حرفه‌ای رایج در تکنیک‌های تخصصی، که معمولاً مانع مشارکت گروه‌های غیرمتخصص می‌شود، پرهیز شده است. در حال حاضر حرفه‌مندان و جوامع محلی از تکنیک مکان‌سنجی به شکل فزاینده‌ای برای

تدوین اسناد هدایت طراحی نظیر چارچوب و دستور کار طراحی، استقبال کرده‌اند.

هدف این نوشتار معرفی تکنیک نوظهور مکان‌سنجی است که از طریق مروری بر ویژگی‌های آن صورت می‌گیرد. این مطالعه از سه قسمت تشکیل شده است: نخست درباره مسئله ضرورت سنجش کیفیت مکان‌های شهری و ضرورت مشارکت مردم در آن بحث می‌شود، سپس مروری بر تکنیک مکان‌سنجی و ویژگی‌های آن انجام می‌گیرد، آن‌گاه بررسی تطبیقی از پیش‌فرض‌های این تکنیک و مدل مکان پایدار به عمل می‌آید، و نهایتاً چک لیست (خودپرسنامه) سؤالات این تکنیک ارائه می‌شود.

ضرورت سنجش کیفیت مکان‌های شهری و ضرورت مشارکت مردم

طراحی شهری برای آفرینش مکان‌های شهری مطلوب و ارتقای کیفیت مکان‌های موجود همواره نیازمند «سنجش کیفیت» فضاهای همگانی است. چنانچه فرایند طراحی شهری را در مोजزترین حالت آن، بنا به گفته کریستوفر الکساندر متشکل از دو مرحله الف- سنجش وضعیت (که با اصطلاحات دیگری نظیر مرحله تجزیه یا آنالیز نیز از آن نام برده می‌شود) ب- تدوین راه حل (که مرحله ترکیب یا سنتز نیز نامیده می‌شود)؛ تلقی کنیم آن‌گاه اهمیت مرحله «سنجش» به‌خوبی وزن خود را نشان می‌دهد. به عبارت دیگر، با اجرای مرحله سنجش وضعیت، مسائل و امکانات محیط شهری کشف و تعریف و ارتباط میان آنها معلوم می‌شود. از این رو اجرای صحیح مرحله سنجش وضعیت، شالوده اساسی برای تدوین راه‌حل‌های موجه و عقلایی را فراهم می‌آورد و بی‌سبب نیست که نظریه‌پردازان برجسته‌ای نظیر جین جیکوبز (Jacobs, J. 1961) عمده‌ترین دلیل شکست شهرسازی مدرن را تعریف صحیح مسئله شهر و یا بی‌اعتباری و ناتوانی متدلوژی سنجش وضعیت آن جهت تدوین راه‌حل برای مسائل پیچیده‌ای نظیر مسائل شهری اعلان داشته‌اند.

سنجش کیفیت مکان‌های شهری چنانچه به شیوه‌ای

جامع و صحیح صورت گیرد منجر به آفرینش مکان‌های پایدار می‌شود، زیرا با بازشناسی جامع مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی و ارتباطات متقابل آن‌ها زمینه لازم برای هدایت فضاهای شهری در چارچوب الگوی توسعه پایدار فراهم می‌آید. پایداری اجتماعی فضاهای همگانی مستلزم حضور و مشارکت مردم در مراحل گوناگون فرایند طراحی شهری به ویژه در مرحله «سنجش وضعیت» است. از این رو جست‌وجوی روش‌هایی که از آن طریق امکان سنجش کیفیت مکان‌ها با مشارکت مردم عادی ممکن شود، در دهه‌های اخیر در دستور کار پژوهشگران و حرفه‌مندان طراحی شهری بوده است.

طی سه دهه اخیر به نحوی فزاینده در ادبیات طراحی شهری مبحث مشارکت دادن اراده و خواست استفاده‌کنندگان فضاها در تصمیم‌گیری، طراحی و اجرای برنامه‌های مرتبط با محیط مصنوع مطرح شده است. به اعتقاد داندل اپلیارد، مداخله دادن یا ندادن گروه‌های گوناگون در فرایند طراحی وجه تمایز دوگونه اصلی طراحی شهری است. اپلیارد این دو گونه را «طراحی شهری تمام عیار» و «طراحی شهری کثرت‌گرا» می‌نامد.

امروزه، دست کم در کشورهای توسعه یافته، ضرورت حضور و مداخله شهروندان در شکل بخشیدن به محیط‌های شهری به رسمیت شناخته شده است. به طور کلی دو نوع پایه فلسفی برای چنین ضرورتی می‌توان بازشناسی کرد. نخست آن‌که، چنانچه طراحی شهری را به مثابه نوعی «زبان» قلمداد کنیم آن‌گاه بر هر چارچوب اجتماعی مردم‌سالار، که قاعده‌تاً باید تضمین‌کننده «حق آزادی بیان» برای شهروندان باشد، فرض است که آزادی بیان شهروندان را از طریق کاربرد زبان طراحی شهری تسهیل و امکان‌پذیر کند. دوم این‌که، چنانچه برای طراحی شهری نقش «استعلایی» قائل شویم و مسئولیتی فراتر از شکل‌بخشی کالبدی محیط برای آن در نظر بگیریم، می‌توان تأثیر تکامل بخشنده آن را در رشد شخصیت انسان‌ها و کمک به فرایند «خودشکوفایی» افراد دیگر پایه فلسفه‌ای دانست که حق شهروندان را برای مداخله در طراحی شهری ایجاب می‌کند و به آن ضرورت

تام می‌بخشد (گلکار ۱۳۸۲: ۵۶-۷۶). همان‌گونه که برخی صاحب‌نظران، نظیر هربرت رید، اعلام کرده‌اند اساساً هنر و پرداختن به امر هنری یکی از عوامل تکامل انسان است شاید بتوان گفت که دخیل کردن جامعه و شهروندان در امر «طراحی شهری» به مثابه «هنر اجتماعی» موجب تکامل شهروندان و جامعه می‌شود.

بنابراین، مشاهده می‌شود که فعالیت معماری و طراحی شهری نمی‌تواند دغدغه و دلمشغولی انحصاری گروه مشخص و تخصص خاصی باشد. در متون متأخر طراحی شهری این انگاره مطرح شده است که اساساً افراد متخصصی که به طور حرفه‌ای به امر «ساخت مکان» اشتغال دارند (اعم از معماران، شهرسازان، مهندسان ساختمان، مدیران تسهیلات و تأسیسات، طراحان داخلی و معماران منظر) تعداد بسیار ناچیزی از جامعه شهری را تشکیل می‌دهند و واگذاری امر طراحی شهری و محیطی به چنین گروه کوچکی از متخصصان به معنی «ناتوان‌سازی بنیادی دیگران است». این اندیشه متضمن این حقیقت است که «منحصرکردن تمامی فعالیت‌های مرتبط با مکان‌سازی به گروه کوچکی از متخصصان به منزله انکار حق بیان خویش‌تن توسط بقیه انسان‌هاست».

مروری بر تکنیک مکان‌سنجی و ویژگی‌های آن

«مکان‌سنجی» در انطباق و راستای رویکردهای توصیه شده در کتاب «توسط طراحی»، که «وزارت محیط» انگلستان و «کمیسیون معماری و محیط مصنوع» این کشور مشترکاً انتشار دادند، تدوین شده است. در چارچوب این کتاب، طراحی شهری «فرایندی مشارکتی و میان‌رشته‌ای که اماکن را جهت زندگی در شهرها، شهرک‌ها و روستاها شکل می‌بخشد» تعریف شده است. بر مبنای این تعریف لازم بوده است تا روشی جهت ارزیابی کیفیت‌های مکان، تعیین اصلاحات مورد نیاز و تأمین همکاری مردم جهت تحقق اصلاحات مزبور تدوین شود.

تدوین تکنیک «مکان‌سنجی» همچنین، براساس توصیه‌هایی که در کتاب «شهر همپیوند» ارائه شده صورت

پذیرفته است. با این تکنیک تلاش می‌شود تا از طریق ارائه مجموعه‌ای جامع از سؤالات (چک لیست) در مورد فرایند تغییر و امکانات بالقوه‌ای که می‌توان جهت بهسازی کالبدی محیط به کار گرفت، نکته جدیدی را به تکنیک‌های قبلی طراحی شهری افزود. تکنیک مزبور تلاش دارد تا در حد امکان از پرداختن به مباحث تجربیدی، که به دشواری قابل ارزیابی هستند، و کاربرد اصطلاحات واژگان تخصصی، که معمولاً مانع مشارکت گروه‌های غیرمتخصص می‌شود، پرهیز کند. «مکان‌سنجی» را می‌توان با گروه کوچکی از افراد، مثلاً با حضور پنج الی شش نفر دور میز آشپزخانه یا گروه کوچکی از مردم که نشین خیابانی گرد هم آمده‌اند آغاز کرد. از نظر مقیاس نیز تکنیک «مکان‌سنجی» تکنیک انعطاف‌پذیری است و می‌توان آن را در مورد یک خیابان (یا بخشی از آن)، یک واحد همسایگی، یک مرکز شهر، یا کل یک منطقه یا شهر به کار برد. قرارگاه مورد سنجش نیز می‌تواند مکان‌هایی شهری، حومه شهری یا حتی روستایی باشند.

کاربردهای مکان‌سنجی

تکنیک مکان‌سنجی دو سودمندی عمده دارد. الف- بستر مشارکت را برای مردم از طریق فراهم ساختن قانونی جهت گردهمایی و اجرای کار مشارکتی شهروندان فراهم می‌کند، ب- اقدامات لازم را جهت اعتلا و بهسازی مکان‌شناسایی می‌کند.

بانیان مکان‌سنجی

اگرچه تصمیم به انجام مکان‌سنجی معمولاً در وهله نخست توسط گروه‌های محلی و مجموعه افرادی که در سرنوشت آتی ناحیه خاصی ذی‌نفع‌اند گرفته می‌شود، مع‌هذا اتخاذ تصمیم برای اجرای مکان‌سنجی را هر تشکیلات و سازمانی، خواه در بخش خصوصی و خواه در بخش دولتی، می‌تواند انجام دهد.

مقیاس فضایی

تکنیک مکان‌سنجی در طیف وسیعی از مقیاس‌های شهری قابل اجراست و می‌توان آن را در مورد یک خیابان یا بخشی از آن، محله، مرکز شهر، منطقه شهری، یا شهر به طور کامل اجرا کرد.

گروه‌های مشارکت‌کننده

طیف وسیعی از گروه‌های اجتماعی و صنفی می‌توانند در مکان‌سنجی مشارکت کنند. اگرچه لازم نیست از آغاز کار کلیه این گروه‌ها در فرایند «مکان‌سنجی» دخالت داده شوند لیکن به موازات پیشرفت کار باید به تدریج گروه‌های متعددی را در این فرایند مشارکت داد. گروه‌هایی که شرکت‌کنندگان بالقوه در فرایند مکان‌سنجی شناخته می‌شوند شامل این مواردند:

۱. اصناف و صاحبان مشاغل، ۲. معتمدان و ریش‌سفیدان محلی، ۳. شرکت‌های ساخت و عمران، ۴. ادارات و مؤسسات عمران شهری، ۵. نهادها و مؤسسات مذهبی، ۶. انجمن‌های مسکن، ۷. مالکان اراضی و مستغلات، ۸. کارکنان ادارات محلی (نظیر کارکنان مسکن و شهرسازی، حفاظت میراث فرهنگی، توسعه اقتصادی، نوسازی محلات، آموزش، حمل و نقل و بهداشت محیط)، ۹. اعضای شورای شهر یا محله، ۱۰. رسانه‌های جمعی محلی، ۱۱. تعاونی‌ها، ۱۲. مراکز شهرسازی، معماری و طراحی، ۱۳. پلیس و نیروی انتظامی، ۱۴. شرکت‌های خصوصی حرفه‌ای، ۱۵. ساکنان محل، ۱۶. انجمن‌های محلی ساکنان و مستأجران، ۱۷. مدارس، ۱۸. گروه‌های توسعه پایدار (نظیر گروه دستور کار ۲۱)، ۱۹. مجریان طرح پروژه‌هایی نظیر پروژه مدیریت مرکز شهر، ۲۰. تجار، ۲۱. آموزشگاه‌های آزاد، ۲۲. گردانندگان سیستم حمل و نقل عمومی، ۲۳. دانشگاه‌ها، ۲۴. گروه‌ها و جمعیت‌های زنان، ۲۵. گروه‌ها و جمعیت‌های جوانان.

منابع مورد نیاز

اجرای فرایند مکان‌سنجی حتی با منابع محدود نیز ممکن

است. مثلاً این منابع را حتی می‌توان محدود به چند نفر از مردم محل کرد که حاضر به صرف چند ساعت از وقت خود شده‌اند. البته مکان‌سنجی‌های گسترده‌تر و دقیق‌تر ممکن است مستلزم وجود منابع وسیعی باشد، که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. وجود افرادی که قادر به سازمان دهی پروژه مکان‌سنجی باشند؛
۲. طرح‌ها و برنامه‌های محلی که پروژه مکان‌سنجی را بتوان بخشی از آن به حساب آورد؛
۳. وجود مهارت‌هایی نظیر سازمان‌دهی، تدارکات، ترسیم و عکاسی؛
۴. وجود پشتیبانی مالی؛
۵. وجود جا و مکان لازم؛
۶. امکان تبلیغات.

کاربرد عملی نتایج

گاهی اوقات مکان‌سنجی با تصور روشنی از نحوه کاربرد نتایج آن صورت می‌گیرد، لیکن برخی مواقع این تکنیک صرفاً به صورت وسیله‌ای جهت فهم و شناخت مکان و تصمیم‌گیری در مورد گام‌های بعدی به کار می‌رود. پاره‌ای از پروژه‌های مکان‌سنجی به منظور ایجاد زمینه لازم برای تهیه اسنادی به اجرا در می‌آیند که شورای شهر، نهادهای بهسازی شهری، شرکت‌های عمران و جوامع محلی جهت هدایت توسعه‌های آتی تدوین کرده‌اند. از جمله اسنادی که با مکان‌سنجی می‌توان بستر تهیه آن‌ها را فراهم ساخت عبارت است از:

- بررسی و بازبینی برنامه‌های توسعه محلی (نظیر طرح جامع و تفصیلی منطقه)، تدوین سیاست‌های کلی شورای شهر و نهادهای محلی؛
- تهیه «چارچوب طراحی شهری»، «ماسترپلان» و «کد طراحی شهری» که تدوین و ترسیم اصول برنامه‌ریزی و طراحی در مقیاس ناحیه، محله شهری یا کل یک روستا یا شهر را در بر می‌گیرد؛
- تهیه «دستور کار ساخت‌وساز» که تدوین و ترسیم

اصول برنامه‌ریزی و طراحی در مقیاس یک «سایت» را در بر می‌گیرد؛

- تهیه «راهنمای طراحی شهری» که تدوین و ترسیم اصول برنامه‌ریزی و طراحی مرتبط با یک موضوع مشخص را در بر می‌گیرد؛

- تهیه طرح واحد همسایگی؛

- تهیه «بیانیه طراحی» برای روستا، شهرک یا واحد همسایگی که نمایش دهد چگونگی اجرای ساخت و ساز در هماهنگی با زمینه محلی است؛

- ارزیابی حوزه‌های حفاظتی که نهادهای محلی انجام می‌دهند؛

- تدوین راهبرد بهسازی نواحی صنعتی (برای انواع اسناد متداول ر.ک. به: گلکار ۱۳۸۲: ۲۶-۴۱).

تکنیک «مکان‌سنجی» به تحقق اهداف دیگری نیز کمک می‌کند که عبارت است از:

- مشارکت بخشیدن جوامع محلی در فرایند برنامه‌ریزی و طراحی؛

- گردهم آوردن گروه‌های صاحبان املاک، ساکنان محل، صاحبان مشاغل و ... جهت نیل به توافق آرا و یک «چشم‌انداز مشترک» که مبنای تدوین راهبرد و در نهایت تهیه برنامه عملیاتی شود.

از تکنیک مکان‌سنجی همچنین می‌توان در الف- فعالیت هیأت‌های بازبینی و بررسی طرح‌ها و ب- ارزیابی پیشنهادها عمرانی استفاده کرد.

شیوه‌های مکان‌سنجی

گزینه‌های متنوعی برای اجرای مکان‌سنجی وجود دارد که عبارت است از تکمیل چک لیست در جریان:

- بازدید محلی از ناحیه مورد نظر که گروه مکان‌سنجی به منظور کشف و بازشناسی مسائل انجام می‌دهد؛
- برگزاری گردهمایی یا کارگاه؛
- برگزاری نمایشگاه؛
- استفاده از پرسشنامه؛
- برگزاری فستیوال‌های محلی؛
- تلفیقی از دو یا چند شیوه فوق.

سازمان دهندگان مکان سنجی

در مکان سنجی، «سازمان دهنده» فردی است که در زمینه برنامه ریزی و اداره جلسات تجربه داشته باشد. نوع گرداننده بستگی به تعداد افراد دخیل در فعالیت مورد نظر دارد، مثلاً برای فعالیت های گسترده، وجود سازمان دهنده متخصص مفید است، هر چند حضور افراد دیگر نظیر تعدادی از کارمندان نهادهای محلی و متخصصان حرفه ای معماری و طراحی شهری نیز می تواند به این امر کمک کند.

میزان مداخله متخصصان

میزان نیاز به مداخله متخصصان طراحی شهری در امر مکان سنجی و این که چنین مداخله ای باید در چه مرحله ای صورت پذیرد بستگی کامل به اهداف مکان سنجی و یافته های ناشی از بازدیدهای مقدماتی از محل دارد. باید احتیاط کرد تا کنترل کامل جریان کار در دست متخصصان قرار نگیرد زیرا اساساً ویژگی و فلسفه تکنیک مکان سنجی در این است که طیف گسترده ای از مردم، (متشکل از متخصص و غیر متخصص) را قادر سازد تا دستور کار خود را رأساً تهیه کنند.

شیوه ثبت نتایج

فریند سنجش مکان و نتایج ناشی از آن را می توان به شیوه های متنوعی، از جمله در قالب نقشه، پلان، دیالگرام، یادداشت، کروکی، ویدئو و عکس ثبت کرد. شرکت کنندگان در برنامه مکان سنجی می توانند نتایج را مستقیماً در چک لیست (خودپرسنامه) استاندارد مکان سنجی، که در پیوست این نوشتار آمده است، یا در پرسشنامه ای که مطابق با ویژگی های هر محل خاص تدوین و تدقیق می شود، وارد کنند.

توصیه می شود که هر یک از افراد گروه مکان سنجی (یا لاقلاً یک نفر از اعضای هر گروه کوچک) در ابتدای کار برگه ای را که از سه ستون تشکیل شده است پر کنند. در برگه مزبور، ستون اول به محل مسئله (مثلاً نام خیابان) اختصاص دارد، در ستون دوم اظهار نظر فرد وارد می شود، و بالاخره در ستون سوم توصیه ها و اقدامات پیشنهادی وی ثبت

خواهد شد. همچنین این امکان وجود دارد نظریات مشاهدات به صورت نوار یا ویدئو ضبط شود.

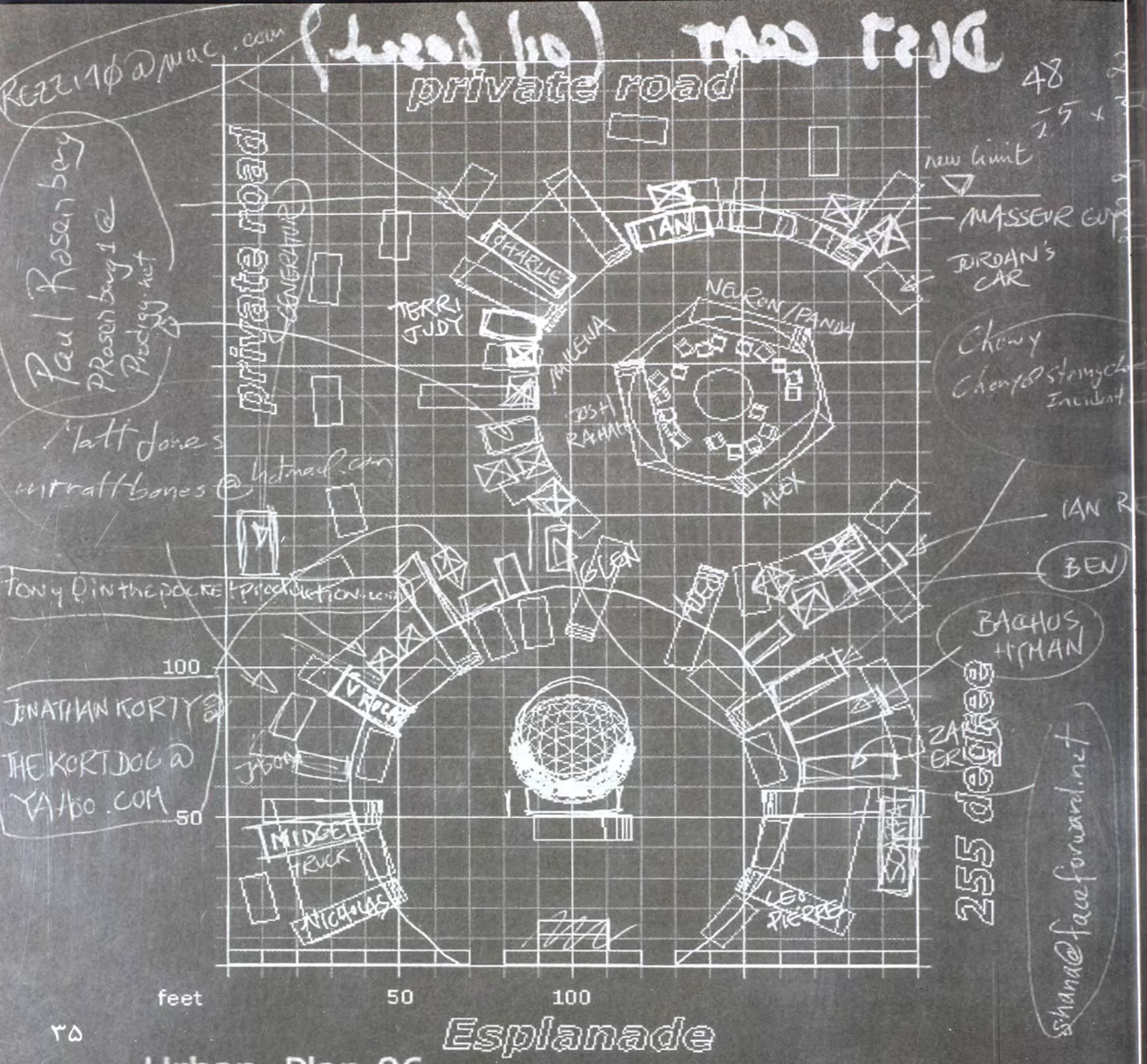
سازمان دهی مؤثر «بازدید محلی»

برای برگزاری مطلوب «بازدید محلی» لازم است سازمان دهندگان مکان سنجی پیشاپیش در مورد چگونگی سامان دهی و برگزاری آن اندیشیده باشند. تجربه نشان می دهد که سازمان دهی افراد در تیم های دوفره و گروه های سه نفراتشان از شش نفر تجاوز نکند سازمان دهی مؤثری است. معمولاً گروه ها قرار می گذارند که پس از مدت زمان معینی، اغلب پس از حدود یک ساعت در محل خاصی مجدداً گرد هم آیند. در هر یک از گروه ها، فردی باید مسئول یادداشت برداری شود، مع هذا افراد دیگر نیز می توانند یادداشت برداری خاص خود را انجام دهند، زیرا اساس یادداشت برداری موجب تمرکز ذهنی افراد می شود.

پس از پایان «بازدید محلی»، کلیه افراد گردهم می آیند تا نکاتی را که با آن مواجه شده اند با یکدیگر در میان بگذارند. یکی از افراد گروه باید از نکات کلیدی بحث و نتایج آن یادداشت بردارد. طی گفت و گو لازم است درخصوص چند چیز، از جمله این که طی هفت روز آیند چه کارهایی باید صورت گیرد و چه کسانی پی گیری آن ها بر عهده دارند تصمیم گیری شود. با افراد گروه توافق صورت می گیرد تا جلسه دیگری به فاصله هفت روز (مثلاً در محل خانه یکی از افراد گروه، در یکی از مراکز عمومی، در یک کافه و ...) برگزار شود. جلسه مزبور فرصتی خواهد بود تا افراد بتوانند نتایج کارهایی را که طی هفته متعاقب «بازدید محلی» انجام داده اند گزارش کنند و در خصوص اهداف و مراحل بعدی کار و تعیین افرادی که لازم است در کار دخالت داده شوند تصمیم گرفته شود.

امکان افزودن سؤالات بیشتر به «چک لیست»

اساساً چک لیست (خودپرسنامه) مکان سنجی، صرفاً ابزاری برای واداشتن افراد به تفکر و توجه در مورد مسائلی است که با ناحیه آنان ارتباط دارد. با توجه به ویژگی های هر ناحیه، احتمالاً مباحث پراهمیتی وجود دارد که در سؤالات

چک لیست منظور نشده است؛ از این رو گروه مکان‌سنجی باید پس از کشف مباحث مزبور، آن‌ها را به صورت سؤال‌های دارای اولویت اضافه کنند.

اختلاف نظر

در اجرای مکان‌سنجی بدون شک افراد گوناگون گروه پاسخ‌های متفاوتی به برخی از سؤالات خواهند داد. اصولاً چک لیست مکان‌سنجی وسیله‌ای است که به مردم کمک می‌رساند تا دیدگاه‌های یکدیگر را بهتر درک کنند و به مباحثات گسترده و شفاف برای یافتن زمینه‌های مشترک دامن زنند. بنابراین، روح و ارزش تکنیک مکان‌سنجی در درگیر ساختن «مردم» در فرایند شناخت مسائل محیط است، مردمی که متأسفانه به «لور معمول در این گونه مواقع مورد غفلت قرار گرفته و نادیده می‌شوند.

شیوه استفاده

چک لیست (خودپرسنامه) مکان‌سنجی در برگیرنده مجموعه سؤالاتی است که طرح و پاسخ آن‌ها ممکن است برای سنجش وضعیت ناحیه لازم باشد. مع‌هذا تصمیم‌گیری نهایی در مورد این‌که کدام‌یک از سؤالات مناسب سنجش وضعیت یک ناحیه خاص است برحسب مورد باید توسط سازمان‌دهندگان مکان‌سنجی صورت گیرد. در تعیین سؤالات مناسب باید به نکاتی نظیر وسعت ناحیه مورد مطالعه، هدف مکان‌سنجی و میزان آشنایی شرکت‌کنندگان با مفاهیم و مباحث مندرج در چک لیست توجه شود. باید دقت کرد که چک لیست مکان‌سنجی فقط ابزاری جهت دعوت به تأمل و مشاهده مسائل است و نباید آن را فهرست جامعی از مطالب و مباحثی تلقی کرد که می‌باید به صورت تخصصی مورد مطالعه قرار بگیرند.

بدون تردید امکان دارد برخی از سؤالات چک لیست در مورد ناحیه‌ای خاص مصداق نداشته و بی‌ربط باشد. سؤالات مزبور باید از مجموعه چک لیست حذف و بر مباحث پراهمیت‌تر تمرکز شود. همچنین باید احتیاط کرد تا شرکت‌کنندگان در فعالیت مکان‌سنجی به دلیل مواجهه با

تعداد پرشماری از سؤالات در آغاز کار مأیوس نشوند. از این رو لازم است در ابتدا لیست کوتاه و منتخبی از سؤالات در اختیار ایشان قرار گیرد و سپس چنانچه شرکت‌کنندگان به بررسی تفصیلی‌تر مکان علاقه نشان دادند می‌توان تعداد سؤالات بیشتری را به مجموعه سؤالات اضافه کرد.

محتوای چک لیست مکان‌سنجی

چک لیست (خودپرسنامه) مکان‌سنجی از سه بخش تشکیل شده است (پیوست ۱ و ۲ و ۳) که از مجموعه سؤالات محدودتر شروع و به چک لیست‌هایی با سؤالات بیشتر و جامع‌تر ختم می‌شود. بنابراین، برحسب وضعیت می‌توان کار را از آن بخش از سؤالات آغاز کرد که دارای سطح تفصیل و جزئیات متناسب باشند.

الف) محتوای بخش یک (سؤالات پایه)

چک لیست با سه سؤال ساده و پایه‌ای شروع می‌شود که عبارت است از:

۱. چه چیزهای این مکان را دوست دارید؟
 ۲. چه چیزهای این مکان را دوست ندارید؟
 ۳. چه چیزهایی را باید اصلاح و بهسازی کرد؟
- سؤالات فوق افراد را به اندیشیدن و می‌دارد. در برخی موارد تشویق و ترغیب بیشتری برای شروع کار لازم نیست. آخرین سؤال این بخش، یعنی «چه چیزهایی را باید اصلاح و بهسازی کرد؟» افراد را به جست‌وجوی راه‌حل هدایت می‌کند.

ب) محتوای بخش دو (سؤالات چک لیست فشرده)

بخش دوم چک لیست شامل پانزده سؤال مشخص‌تر می‌شود:

• در مورد مردم

۱. برای ایجاد تغییرات مثبت در این مکان، درگیر کردن چه کسانی (اعم از افراد یا نهادها) لازم است؟
۲. برای کمک به مشارکت و درگیر ساختن مردم چه منابعی در محل موجود است؟
۳. از چه روش‌های دیگری (به غیر از تکنیک مکان‌سنجی)

- می توان برای ایده یابی در مورد چگونگی بهسازی این مکان استفاده کرد؟
۴. چگونه می توان از دیگر برنامه ها و منابع نهایت استفاده را برد؟
۵. چگونه می توان چشم انداز و افق دید خود را وسعت بخشید؟
۶. دیگر اقدامات ابتکاری که می توانند موجب بهسازی این مکان شوند کدامند؟
- در مورد مکان
۷. چگونه می توان این محل را مکان خاص تری کرد؟
۸. چگونه می توان این محل را مکان سرسبزتری کرد؟
۹. چگونه می توان خیابان ها و دیگر فضاهای همگانی را برای افراد پیاده امن تر و دلپذیرتر کرد؟
۱۰. از چه راه های دیگری می توان فضاهای همگانی را بهبود بخشید؟
۱۱. چگونه می توان این مکان را برای مردم دعوت کننده تر و جهت یابی را در آن آسان تر کرد؟
۱۲. چگونه می توان این مکان را برای پذیرش تغییرات در آینده انطباق پذیر کرد؟
۱۳. چگونه می توان از منابع موجود بهتر استفاده کرد؟
۱۴. برای استفاده حداکثر از سیستم حمل و نقل همگانی چه اقداماتی باید کرد؟
۱۵. چگونه می توان اتصال و هم پیوندی معابر را بهبود بخشید؟
- همان گونه که مشاهده می شود، بخش دوم چک لیست مکان سنجی شامل پانزده سؤال مشخص تر است. در شش سؤال نخست این پرسش مطرح می شود که برای ایجاد تحولات مثبت در محیط، لازم است چه کسانی و چگونه مشارکت داده شوند. ^{۱۰}نه سؤال دیگر بر چگونگی استفاده مردم از مکان و نحوه تجربه آن تمرکز دارد. این سؤالات ممکن است برای استخراج اطلاعات مورد نیاز کافی باشند، در غیر این صورت از سؤالات بخش بعدی (یعنی بخش سه) می توان انگیزش بیشتری برای استخراج اطلاعات لازم فراهم آورد.

ج) محتوای بخش سه (سؤالات چک لیست جامع) طولانی ترین بخش چک لیست، به شکل عمیق تری به هر یک از سؤالات پانزده گانه قبلی پرداخته و فهرستی از سؤالات تفصیلی را در ذیل هر یک از سؤالات پانزده گانه ارائه می کند. تعداد سؤالات تفصیلی مزبور (همان گونه که در پیوست ۳ این نوشتار ارائه شده است) به بیش از صد سؤال بالغ می شود و مجموعه جامعی را برای سنجش رویه های و ماهوی مکان در اختیار می گذارد. نکته مهم در کاربرد این تکنیک، همان گونه که تدوین کنندگان و کاربران آن اذعان داشته اند، این است که از سؤالات مزبور نباید به شکل کورکورانه پیروی کرد، بلکه ایده اصلی در کاربرد چک لیست کمک به جلب توجه افراد به واریسی عواملی است که می توانند در بهسازی و ارتقای مکان نقش ایفا کنند.

تنوع حالت های اجرای مکان سنجی

فرایند مکان سنجی را می توان به شیوه های گوناگونی اجرا کرد که از آن جمله می توان به پنج حالت زیر اشاره کرد:

حالت اول. گروهی از مردم برای «بازدید محلی»، مثلاً از یک خیابان یا یک مکان، در محل خود گرد می آیند. گروه مزبور از خود سه سؤال اساسی (سؤالات سه گانه بخش ۱ چک لیست) می پرسد. این امکان وجود دارد که آن ها در ادامه کار خواه در همان جلسه یا جلسات بعدی، سؤالات دیگری را نیز در چک لیست ملحوظ دارند.

حالت دوم. سازمان دهندگان مکان سنجی در ابتدا چک لیست مزبور را جهت انطباق با ویژگی های محل مناسب سازی، سؤالات مرتبط را حفظ و سؤالات نامرتبط را از مجموعه چک لیست حذف و سپس آن را میان شرکت کنندگان در «بازدید محلی» یا طی جلسه ملاقات جمعی توزیع می کنند. شرکت کنندگان در صورت تمایل می توانند به فهرست کامل سؤالات چک لیست نیز برای ایده یابی بیشتر مراجعه کنند.

حالت سوم. ابتدا گروه کوچکی از افراد مشترکاً چک لیست سؤالات را مرور و به سؤالاتی که به سهولت قابل پاسخ گویی هستند جواب می دهند. بعد، سؤالات نامرتبط را

کنار می‌گذارد و در مورد سؤالاتی که جهت پاسخ‌گویی نیازمند بررسی دقیق‌تر و تفصیلی‌اند توافق می‌کنند.

حالت چهارم. ابتدا سازمان دهندگان مکان‌سنجی رأساً ده سؤال را از چک لیست برمی‌گزینند (در صورت نیاز، برخی سؤالات که در چک لیست موجود نیست ولی از نظر ویژگی‌های محل مطالعه حائز اهمیت است نیز در این مجموعه می‌توان قرار داد). سپس این سؤالات در جلسه جمعی مورد بحث قرار می‌گیرد. توضیح این‌که در جلسه مزبور فهرست کامل چک لیست نیز، جهت مراجعه احتمالی افراد به آن مهیا شده و در دسترس ایشان است.

حالت پنجم. در یک جلسه گردهمایی کوچک، افراد از میان سؤالات چک لیست، هر یک ده سؤال را که از نظرشان اهمیت بیشتری دارند بر می‌گزینند. سپس سؤالات منتخب افراد با یکدیگر مقایسه و تلفیق و فهرست سؤالات مهمی را که باید در کانون توجه قرار گیرند تدوین می‌شود.

جمع‌بندی

مرور ویژگی‌های تکنیک مکان‌سنجی نشان می‌دهد که روش مزبور ابزار مؤثری برای جلب و به کارگیری مشارکت مردم در سنجش کیفیت مکان و تعیین اقدامات لازم جهت بهسازی محیط‌های شهری است. چک لیست مکان‌سنجی ابزار مفیدی جهت برانگیختن و تشویق جامعه محلی به تأمل و مشاهده دقیق محیط خویش است. در واقع این تکنیک کمک می‌کند تا گروه مکان‌سنجی با استفاده از «چک لیست سؤالات» به مشاهده نظام‌مند (Systematic Observation) محیط شهری بپردازد و گامی فراتر از ادراکات ناشی از مشاهدات اتفاقی (Casual Observation) روزمره خود بردارد. بررسی به عمل آمده همچنین بر این نکته دلالت دارد که تکنیک مکان‌سنجی، همچون دیگر تکنیک‌ها بر پایه‌های نظری و پیش‌فرض‌های معینی درخصوص «طراحی شهری خوب» بنا شده است. سؤالات چک لیست مکان‌سنجی توأماً دو بعد رویه‌ای و ماهوی طراحی شهری را پوشش می‌دهد و بررسی تطبیقی آن با «مدل مکان پایدار» دلالت بر همگرایی تئوریک تکنیک مکان‌سنجی با پیش‌فرض‌های آغازین «مدل

مکان پایدار» در خصوص «طراحی شهری خوب» دارد. (برای «مدل پایدار» ر.ک. به: گلکار ۱۳۸۲: ۸-۳۲ و گلکار ۱۳۸۰: ۳۸-۶۵) در جدول ۱ سؤالات چک لیست مکان‌سنجی با چارچوب مدل مکان پایدار مطابقت داده شده‌اند.

به طور خلاصه، بررسی ویژگی‌های این تکنیک نشان می‌دهد که قادر است: الف- بستر مشارکت مردم را در طراحی شهری از طریق ایجاد کانونی جهت گردهمایی و فعالیت مشارکتی فراهم آورد؛ ب- اقدامات لازم جهت اعتلاء و بهبودبخشی مکان‌های شهری را توأماً در ابعاد ماهوی و رویه‌ای شناسایی کند؛ ج- با استفاده از بخش «سؤالات پایه»، «چک لیست فشرده» و «چک لیست جامع» که در این تکنیک ارائه شده است، در سطوح تفصیلی گوناگون و در اسناد هدایت و کنترل طراحی شهری کاربرد یابد؛ و د- تکنیک مکان‌سنجی را، به مثابه یک «تکنیک همگانی» می‌توان در مرحله آسیب‌شناسی اولیه طراحی شهری استفاده کرد و زمینه تکمیل مطالعات آسیب‌شناختی تخصصی را توسط «تکنیک‌های حرفه‌ای» فراهم آورد.

جدول ۱. بررسی تکنیک «مکان‌سنجی» از دیدگاه «مدل مکان پایدار»

(منبع: مؤلف)

ابعاد طراحی شهری	مؤلفه‌های سازنده کیفیت	سؤالات تکنیک مکان‌سنجی
بعد رویه‌ای	چارچوب اجتماعی (مشارکت مردم)	گروه‌های ذی‌نفع، دانش محلی، افکار و نظریات؛ مشارکت و همکاری، تداوم مشارکت مردم، تبادل چشم‌انداز، کارگاه‌های طراحی، تصمیم‌گیری در مورد اولویت‌ها، بازدیدهای مطالعاتی، آموزش‌های محیطی، برنامه‌های ابتکار طراحی، شبکه‌بندی، شورای جوانان محل، مسابقه ایده‌پردازی، اعطای جوایز، برگزاری جشن
	چارچوب حقوقی	کنترل و مقررات و استانداردها، سیاست‌گذاری، سنجش و ممیزی، برنامه‌های شورای محل، برنامه‌های آموزش، برنامه توسعه پایدار، برنامه‌های حمل و نقل، برنامه‌های مشمول‌گرایی اجتماعی
	چارچوب مالی	مالیه، توسعه اقتصادی، بودجه (گرانته)، بازار املاک و مستغلات خودیاری
	چارچوب اداری	اقدام و عمل، درگیر کردن ادارات، محفل طراحی، الهام بخشی، مدیریت محلی، نگهداری
	چارچوب فنی	پشتیبانی، مهارت‌ها، هدایت، کانون گردهمایی، برنامه‌ریزی عملیاتی، امکانات و تسهیلات.
بعد ماهوی	مؤلفه زیباشناختی (عینی)	ساختمان‌های ارزشمند، نواحی حفاظتی، سبک محلی، مقیاس، هویت، عناصر برجسته، خط آسمان، هنرهای همگانی، قطعات میان‌افزا، جزئیات، آثار هنری و صنایع دستی، دیوارنویسی‌ها، ورودی‌ها، بلوارها
	مؤلفه زیباشناختی (ذهنی - ادراکی)	هویت، عناصر برجسته، انعکاس گذشته و تاریخ، حس محصوریت، نشانه‌های شهری، دیدها، دروازه‌ها، ساختمان‌های همگانی، علائم و نشانه‌ها، تأثیر اولیه، نام‌ها، تقاطع‌ها.
	مؤلفه عملکردی	احساس امنیت، دید به خیابان، حیاط خلوت‌ها، همگانی یا خصوصی بودن فضا، آرام‌سازی ترافیکی، اشراف، نور و روشنایی، طبقه همکف خیابان، پارکینگ اتوبوس، فضاهای باز، سرپناه، حیات خیابان، انعطاف‌پذیری، کاربری مختلط، تراکم، ایستگاه‌های اتوبوس، اولویت اتوبوس، نوار عبور مشترک اتوبوس، فضاهای همپیوند، خیابان برای مردم، مسیرهای پیاده، معابر همپیوند، موانع، دوچرخه‌سواری، معابر مستقیم، گذرگاه عابر پیاده، خیابان‌های اصلی، سرعت ترافیک، پارکینگ، باراندازی
	مؤلفه زیست محیطی	عناصر طبیعی، گیاه‌کاری، پارک‌ها، کریدورهای سبز، اکولوژی، نهرها و رودخانه‌ها، آلودگی زمین، آلودگی هوا و آب، آلودگی صدا، خیابان‌های پاکیزه، مگس و پشه، جانوران موذی، انرژی، زمین، مصالح ساختمانی.

Jacobs, J., "The Death and Life of Great American Cities", London: Jonathan Cape, 1961.

Kropf, K., "Urban Tissue and the Character of Town", Urban Design International, No. 1, 1996, PP. 247-263.

Lynch, K., "Image of the City", Cambridge Mass, MIT Press, 1960.

Newman, O., "Defensible Space: Crime Prevention through Urban Design", New York, Macmillan, 1972.

Sanoff, H., "Visual Research Methods in Design", New York, Van Nostrand Reinhold, 1991.

Schneekloth, L. R. Shibley, "Placemaking – the Art and Practice of Building Communities", New York, John Wiley and Sons Inc., 1995.

Thomas, R. (ed) , "Sustainable. Urban Design", London, Spon Press, 1995.

Urban Initiatives, "The connected City", 1997.

منابع

گلکار، کورش، "طراحی شهری واقعاً موجود"، فصلنامه عمران ایران، شماره ۴ و ۵، (۱۳۸۲)، صص ۵۴-۷۷.

_____ "آموزش طراحی شهری - دانش و مهارت‌های اساسی"، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۱۵ و ۱۶، صص ۴۱-۲۶.

_____ "از تولد تا بلوغ طراحی شهری"، صفه، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۳۶، صص ۸-۲۳.

_____ "مؤلفه‌های سازنده کیفیت طراحی شهری"، صفه، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۳۲، صص ۳۸-۶۵.

Appleyard, D. "City Designers and the Pluralistic City", in Rodwin (ed) Planning Urban Growth and Development, 1969, PP. 422 – 452.

Carmona, M. et al., "Public Places- Urban Spaces", Oxford, Architectural Press, 2003.

Cowan, R. , "Placecheck – a User's Guide", London: Urban Design Alliance, 2000

Cowan, R. (ed) (2002). "Urban Design Guidance", London: Urban Design Group.

Cullen, G., "Townscape", London: The Architectural Press, 1961.

DETR / CABE (2000). By Design

Edwards, B. & D. Turrent (eds), "Sustainable Housing Principles and Practice", London: E & FN Spon, 2000.

Fruin, J., "Pedestrian Planning and Design", New York: Metropolitan Association of Urban Designers and Environmental planners Inc, 1971.

Hiller, B & J. Honson , "the Social Logic of Space", Cambridge, Eng: Cambridge University Press, 1984.

پیوست‌ها

پیوست ۱

چک لیست مکان‌سنجی بخش یک (سوالات پایه)

۱. چه چیزهای این مکان را دوست دارید؟
۲. چه چیزهای این مکان را دوست ندارید؟
۳. چه چیزهایی را باید اصلاح و بهسازی کرد؟

پیوست ۲

چک لیست مکان‌سنجی بخش دو (چک لیست فشرده)

- الف) در مورد مردم
۱. برای ایجاد تغییرات مثبت در این مکان، درگیر کردن چه کسانی (اعم از افراد یا نهادها) لازم است؟
 ۲. برای کمک به مشارکت و درگیر ساختن مردم چه منابعی در محل موجود است؟
 ۳. از چه روش‌های دیگری (به غیر از تکنیک مکان‌سنجی) می‌توان برای ایده‌یابی در مورد چگونگی بهسازی این مکان استفاده کرد؟
 ۴. چگونه می‌توان از دیگر برنامه‌ها و منابع نهایت استفاده را برد؟
 ۵. چگونه می‌توان چشم‌انداز و افق دید خود را وسعت ببخشید؟
 ۶. دیگر اقدامات ابتکاری که می‌توانند موجب بهسازی این مکان شوند کدامند؟

ب) در مورد مکان

۷. چگونه می‌توان این محل را مکان خاص‌تری کرد؟
۸. چگونه می‌توان این محل را مکان سرسبزتری کرد؟
۹. چگونه می‌توان خیابان‌ها و دیگر فضاها همگانی را برای افراد پیاده‌امن‌تر و دلپذیرتر کرد؟

۱۰. از چه راه‌های دیگری می‌توان فضاها همگانی را بهبود بخشید؟

۱۱. چگونه می‌توان این مکان را برای مردم دعوت‌کننده‌تر و جهت‌یابی در آن را آسان‌تر کرد؟

۱۲. چگونه می‌توان این مکان را برای پذیرش تغییرات در آینده انطباق‌پذیر کرد؟

۱۳. چگونه می‌توان از منابع موجود بهتر استفاده نمود؟

۱۴. برای استفاده حداکثر از سیستم حمل و نقل همگانی چه اقداماتی باید کرد؟

۱۵. چگونه می‌توان اتصال و هم‌پیوندی معابر را بهبود بخشید؟

پیوست ۳

چک لیست مکان‌سنجی بخش سه (چک لیست جامع)

۱. دخالت چه کسانی (اعم از فرد یا نهاد) جهت ایجاد تغییرات مثبت در این مکان لازم است؟

۱.۱. طرف‌های ذی‌نفع چه کسانی به واسطه زندگی، کار، بازی، بازدید، خدمت‌رسانی یا سرمایه‌گذاری در این مکان به آینده آن علاقمندند و دغدغه آن را دارند؟

۱.۲. دانش محلی چه کسانی دانش و اطلاعات محلی دارند؟

۱.۳. مالیه چه کسانی مدیریت بودجه‌هایی را که می‌توان برای بهسازی این مکان به کار گرفت بر عهده دارند؟

۱.۴. کنترل، مقررات و استانداردها چه کسانی کنترل، تدوین مقررات و وضع استانداردها را در مورد این مکان بر عهده دارند؟

۱.۵. سیاست‌گذاری چه کسانی سیاست‌ها، برنامه‌ها، دستورکار و راهبردهای تأثیرگذار بر این مکان را تدوین می‌کنند؟

۱.۶. افکار و نظریات

چه کسانی به افکار عمومی در سطح محلی شکل می‌دهند؟

۱.۷. اقدام و عمل

چه کسانی موجب تحقق عملی کارها در این محل می‌شوند؟

۱.۸. مشارکت و همکاری

چگونه همه گروه‌های مردم می‌توانند با یکدیگر در زمینه انجام «مکان‌سنجی» و فعالیت‌های بعد از آن همکاری کنند؟

۲. برای کمک به مشارکت و درگیر ساختن مردم، چه منابعی در محل موجود است؟

۲.۱. پشتیبانی

چه منابعی برای پشتیبانی از کار جمعی مردم وجود دارد (منابعی نظیر اطلاعات، خدمات مشورتی، محل‌های برگزاری نمایشگاه، برنامه‌های آموزشی، کمک‌های بلاعوض، پروژه‌ها و برنامه‌های واجد بودجه).

۲.۲. مهارت‌ها

چه مهارت‌هایی برای کمک به بهسازی مکان مورد نظر موجود است؟ چگونه می‌توان تخصص‌های فنی بیشتر و مهارت‌های حرفه‌ای لازم را در اختیار مردمی که به آن نیاز دارند قرار داد؟

۲.۳. هدایت

شهرداری و دیگر دستگاه‌ها چه نوع راهنمایی‌ها و تخصص‌هایی را می‌توانند فراهم آورند؟

۲.۴. کانون گردهمایی

آیا مرکزی که بتوان از آن برای برگزاری ملاقات‌ها و نمایشگاه استفاده کرد و برای فعالیت‌های بهسازی نقش پشتیبانی داشته باشد وجود دارد؟

چنانچه خیر، آیا امکان برپایی چنین کانونی وجود دارد؟

۲.۵. درگیر نمودن

آیا هیچ‌یک از سازمان‌های محلی جهت درگیر شدن و مشارکت مؤثر در کار به کمک نیاز دارند؟

۲.۶. گروه‌های ذی‌نفع جدید

آیا گروه‌های جدیدی از مردم که در آینده مکان ذی‌نفع‌اند نیازمند سازماندهی و پشتیبانی هستند؟

۲.۷. سنجش و ممیزی

آیا از گذشته گزارش‌های سنجش و ارزیابی‌های مفیدی (نظیر ممیزی نواحی حفاظت میراث فرهنگی، ارزیابی طراحی شهری، یا مطالعات پیشینه تاریخی) در مورد برخی از بخش‌های این ناحیه وجود دارد؟

۲.۸. تداوم مشارکت مردم

جهت حصول اطمینان از تداوم نقش مردمی که با آن‌ها مشورت شده است در اجرای راهبرد تدوین شده، به جای واگذاری بقیه کارها به سازمان‌ها و متخصصان، چه می‌توان کرد؟

۲.۹. محفل طراحی

آیا برای گردآوردن دائمی طیف گسترده‌ای از مردم برای بررسی مباحث طراحی و علایق و منافع مشترک آنان لازم است یک «محفل طراحی» ایجاد کرد؟

۳. از چه متدهای دیگری (به غیر از تکنیک مکان‌سنجی) می‌توان برای ایده‌یابی در مورد چگونگی بهسازی این مکان استفاده کرد؟

۳.۱. تسهیم و تبادل چشم‌انداز

آیا برای شناخت علایق و منافع مشترک، بحث در مورد ایده‌ها، تبادل اطلاعات و تجربه و قادرسازی مردم به سازماندهی در قالب گروه‌های کاری که به طور مستمر به موضوعات مشخصی بپردازند، لازم است جلسات خاصی برگزار شود؟

۳.۲. کارگاه‌های طراحی

آیا برای گردآوردن طیف گسترده‌ای از شرکت‌کنندگان، که به بررسی و کشف ایده‌های طراحی برای ناحیه مورد نظر بپردازند، لازم است جلسات کارگاه طراحی سازماندهی شود؟

۳.۳. برنامه‌ریزی عملیاتی

آیا برای قادرسازی مردم محل و تیم‌های متخصص مدعو

برای انجام کار مشترک یک یا چند روزه و بررسی و کشف ایده‌های طراحی لازم است جلسات برنامه‌ریزی عملیاتی برگزار کرد؟

۴. ۳. تصمیم‌گیری در مورد اولویت‌ها

آیا برای کمک به تصمیم‌گیری در مورد تعیین اولویت‌های عملیاتی، لازم است ساکنان و افراد دیگر ماکت ساده‌ای از ناحیه مورد نظر بسازند؟

۴. چگونه می‌توان از دیگر برنامه‌ها و منابع نهایت استفاده را برد؟

۴. ۱. برنامه‌های شورای محل

چگونه می‌توان به شورای محل جهت تمرکزبخشیدن برنامه‌ها و منابع در بهسازی این ناحیه کمک کرد؟

۴. ۲. برنامه‌های آموزش

چگونه می‌توان با برنامه‌های محلی آموزش ارتباط برقرار کرد؟

۴. ۳. برنامه توسعه پایدار

چگونه می‌توان با برنامه‌های توسعه پایدار محلی (نظیر «دستور کار ۲۱ محلی») رابطه برقرار کرد؟

۴. ۴. توسعه اقتصادی

چگونه می‌توان میان توسعه اقتصادی و راهبرد بهسازی محیط در سطح محلی رابطه برقرار کرد؟

۴. ۵. برنامه‌های حمل و نقل

چگونه می‌توان با برنامه‌ها و پروژه‌های ابتکاری جاری، نظیر برنامه «پیاده راهوارسازی»، «دوچرخه راهوارسازی» رابطه برقرار کرد؟

۴. ۶. بودجه (گرانث)

چه منابع بودجه‌ای (گرانث) در محل موجود است؟

۴. ۷. برنامه‌های شمول‌گرایی اجتماعی

چگونه می‌توان با برنامه‌ها و پروژه‌های ابتکاری نوسازی محلات و شمول‌گرایی اجتماعی رابطه برقرار کرد؟

۴. ۸. بازار املاک و مستغلات

در مورد چگونگی تأثیر اقتصاد و بازار املاک و مستغلات محلی بر نوع پروژه‌های عمرانی محتمل چه

می‌دانیم؟

۵. چگونه می‌توان چشم‌انداز و افق دید خود را وسعت بخشید؟

۵. ۱. الهام‌بخشی

چگونه می‌توان رهبران و مدیران محلی (در شهرداری، بازار، بخش آموزش، بخش مذهبی و بخش داوطلبی) را با مصادیق و نمونه‌های الهام بخش در زمینه پروژه‌های باززنده‌سازی و نوزایی شهری آشنا کرد؟

۵. ۲. بازدیدهای مطالعاتی

از چه مکان‌هایی باید به طور نمونه، بازدید مطالعاتی به عمل آورد؟

۵. ۳. آموزش‌های محیطی

چگونه می‌توان آموزش‌های محیطی در مدارس را به گونه‌ای ارتقا بخشید که با تمرکز بر مسائل محلات و شهر موجب شوند تا نسل آتی تصمیم‌گیرندگان و مدیران شهری بیاموزند چگونه مکان‌ها تغییر می‌کنند و چگونه می‌توان تغییر داد؟

۶. دیگر اقدامات ابتکاری که ممکن است موجب بهسازی این مکان شوند کدام اند؟

۶. ۱. مدیریت محلی

آیا لازم است نهاد جدیدی برای مدیریت مرکز شهر و واحد همسایگی ایجاد شود یا نهادهای موجود را باید توسعه و تکامل بیشتر داد؟

۶. ۲. برنامه ابتکاری طراحی

آیا برای درگیر کردن افراد و سازمان‌های مرتبط با شکل‌بخشی محیط مصنوع در مجموعه‌ای از رویدادهای فرهنگی، نمایشگاه‌ها و انتشارات لازم است یک برنامه ابتکاری طراحی راه‌اندازی شود؟

۶. ۳. ایجاد شبکه محلی

چگونه می‌توان برای مرتبط ساختن افراد واجد منافع مشترک در شکل‌بخشی مکان با یکدیگر، شبکه‌ای محلی ایجاد کرد؟ چه کسانی از در ارتباط قرار گرفتن منفعت می‌برند؟

۶. ۴. شورای جوانان محل

آیا برای سامان دادن به رویدادهای فرهنگی، نمایشگاه و تبادل آرا که از طریق آن افراد جوان با مباحث محیطی درگیر شوند، لازم است شورای جوانان محل برپا شود؟

۶. ۵. مسابقه ایده پردازی

آیا برای جلب علاقه و توجه، کشف رویکردهای جدید و الهام بخشیدن به اقدامات باید مسابقه ایده پردازی برگزار کرد؟

۶. ۶. اعطای جوایز

آیا برای کسانی که به بهسازی و اعتلای ناحیه خدمت کرده اند، باید برنامه اعطای جایزه ترتیب داد؟

۶. ۷. برگزاری جشن

آیا برای تجلیل و تأکید بر شخصیت محل لازم است جشنواره های محلی و دیگر رویدادهای مشابه ترتیب داد؟

۶. ۸. خودیاری

چگونه برنامه های خودیاری انجمن های مالکان و مستأجران، اصناف و دیگر گروه های ذی نفع (به صورت فردی یا مشترک) را می توان راه انداخت و پشتیبانی کرد؟

۶. ۹. امکانات و تسهیلات

این مکان از چه امکانات و تسهیلاتی محروم است؟

۷. چگونه می توان این محل را به مکان خاص تری بدل کرد؟

۷. ۱. ساختمان های ارزشمند

کدام ساختمان ها و سازه ها اهمیت حفاظت را دارند؟ آیا آنها پیشاپیش حفاظت شده اند یا لازم است که اینک حفاظت شوند؟

۷. ۲. نواحی حفاظتی

آیا هیچ یک از نواحی محل تحت حفاظت هستند (مثلاً یک ناحیه ثبت شده حفاظتی)؟

۷. ۳. سبک محلی

آیا فرم ها، مصالح و شیوه های ساختمانی محلی، که باید

منبع الهام ساخت و سازهای امروزی قرار گیرد، در ایر
ناحیه وجود دارد؟

۷. ۴. مقیاس

آیا ناحیه مورد بحث واجد یک مقیاس عمومی ساختمانی هست، که باید از آن در اکثر ساخت و سازهای جدید پیروی شود؟

۷. ۵. هویت

آیا خیابان ها یا فضاهایی که کاراکتر ویژه آنها در هویت کلی ناحیه نقش حیاتی ایفا کند وجود دارد؟

۷. ۶. عناصر برجسته

چگونه می توان محوطه و بستر استقرار و سیمای ظاهری بهترین ساختمان ها و فضاهای این محل را بهبود بخشید؟

۷. ۷. خط آسمان

آیا خط آسمان مشخصی (خواه به صورت موجود یا به صورت فرصت ایجاد) که ساخت و سازهای جدید باید به آن احترام بگذارند وجود دارد؟

۷. ۸. هنرهای همگانی

آیا مکان هایی در محل وجود دارد که از طریق استقرار آثار هنرهای همگانی (نظیر مجسمه سازی، کف سازی هنری، عناصر آبی و نورپردازی) در آنها، بتواند شخصیت مکان و حس هویت را وسعت بخشید؟

۷. ۹. انعکاس گذشته و تاریخ

چه اطلاعاتی (از قبیل نقشه، تاریخ مکتوب و مطالب شفاهی) در مورد شکل گیری و ساخت این محل وجود دارد؟ کدام جنبه ها از تاریخ این مکان را می توان در طرح ساخت و سازهای جدید منعکس کرد؟

۸. چگونه می توان این محل را مکان سرسبزتری کرد؟

۸. ۱. عناصر طبیعی

کدام عناصر طبیعی اهمیت دارند که از آنها حفاظت و تأکید شود؟

۸.۲ گیاه‌کاری

در کدام نقاط می‌توان درخت، بوته و شمشاد کاشت تا مناظر جالب ایجاد شود، در مقابل باد حفاظ و در مقابل آفتاب سایه به وجود آید، به فضاها حس محصوریت بخشیده شود، نمای ساختمان‌ها و دیگر سازه‌های زشت پوشانده یا محدوده شود، تنوع چهار فصل ایجاد و حیات وحش جذب محل شود؟

۸.۳ پارک‌ها

آیا مکان‌هایی که در آن‌ها لازم باشد پارک یا فضای سبز جدید ساخت یا پارک‌ها و فضاهای سبز موجود را بهسازی کرد وجود دارد؟

۸.۴ کریدورهای سبز

آیا مکان‌هایی که بتوان کریدورهای سبز (برای انسان یا برای حیات وحش) را در هماهنگی با عناصر طبیعی، راه‌ها، روخانه‌ها و کانال‌ها ایجاد کرد وجود دارد؟

۸.۵ اکولوژی

چه برنامه‌های محلی جهت بهسازی زیستگاه‌ها و حمایت از حیات وحش وجود دارد؟ چه اقدامات دیگری برای جذب و حفاظت موجودات زنده (گیاهی و حیوانی) لازم است صورت گیرد؟

۸.۶ نهرها و رودخانه‌ها

آیا نهرها و رودخانه‌هایی (به صورت سطحی یا زیرزمینی در لوله و یا کانال) در محل وجود دارد که بتوان آن‌ها را افزایش داد؟

۹. چگونه می‌توان خیابان‌ها و دیگر فضاهای همگانی را برای افراد پیاده امن‌تر و دلپذیرتر کرد؟

۹.۱ احساس امنیت

آیا مکان‌هایی وجود دارد که افراد در آن، در حین روز یا شب احساس ناامنی کنند؟ برای امن‌تر ساختن آن‌ها چه می‌توان کرد؟

۹.۲ دید به خیابان

آیا مکان‌هایی وجود دارد که اگر ساختمان یا ساختمان‌ها (موجود یا جدید) به جای جداری یکدست توپرشان

دارای پنجره و درب رو به خیابان بودند، سرزنده‌تر و امن‌تر احساس می‌شدند؟

۹.۳ حیات خلوت‌ها

عموماً چنانچه حیات خلوت‌های پشت قطعات مسکونی، به جای همجواری با معابر خدمت‌رسانی، با حیات خلوت دیگر واحدهای مسکونی همجوار باشند امن‌ترند. آیا مکان‌هایی وجود دارد که از طریق ساخت‌وساز جدید یا دیگر اقدامات اصلاحی بتوان به این امر کمک کرد؟

۹.۴ همگانی یا خصوصی بودن فضا

آیا اظهار نظر در خصوص فضای همگانی یا فضای خصوصی بودن برخی از قطعات زمین، دشوار است؟ اگر این‌طور است، چگونه می‌توان تمایز را واضح‌تر کرد (به طور مثال از طریق حفظ و تداوم خط ساختمانی در طول خیابان، یا از طریق دیوار، نرده، دروازه، علائم و کف‌سازی ویژه)؟

۹.۵ قطعات میان‌افزا

آیا مکان‌هایی وجود دارد که وجود یک قطعه خالی زمین موجب گسستگی در تداوم خط ساختمانی جداریه خیابان و در نهایت موجب افت کیفیت خیابان شده است؟ اگر این‌طور است، چگونه قطعات خالی را می‌توان پر کرد؟ یا این که چگونه می‌توان فضاهای قابل استفاده و جذاب برای پیاده‌ها در آن نقاط ایجاد کرد؟

۹.۶ حس محصوریت

معمولاً خیابان‌ها، میدان‌ها، پارک‌ها و دیگر فضاهای دلپذیر، فضاهایی هستند که با ساختمان‌ها (با رعایت مقیاس مناسب) و یا با درخت‌ها محصور شده‌اند. چه فرصت‌هایی جهت ایجاد احساس محصوریت وجود دارد؟

۹.۷ آرام‌سازی ترافیک

آیا خیابان‌ها و تقاطع‌هایی وجود دارد که (مثلاً با آرام‌سازی ترافیکی) بتوان آن‌ها را بیشتر شبیه فضاهای همگانی کرد؟

۹.۸ اشراف

آیا مکان‌هایی وجود دارد که چنانچه ساختمان‌ها بر

خیابان‌ها، پیاده‌روها و فضاهای باز اشراف داشته باشند،
امن‌تر احساس شود؟

۹.۹. نور و روشنایی

آیا مکان‌هایی وجود دارد که نیازمند اصلاح نورپردازی و
برطرف کردن مزاحمت نوری آن‌ها (نظیر مزاحمت
چراغ‌های نزدیک پنجره‌های اتاق خواب) باشد؟

۹.۱۰. طبقه همکف خیابان

آیا بخش طبقه همکف در جداره خیابان را می‌توان از
طریق تعبیه ورودی‌ها، پنجره‌ها و کاربری‌های فعال (که
توأمآ توجه عابران را جلب کند و امکان نظارت و
اشراف بر خیابان را فراهم آورد) سرزنده‌تر کرد؟

۹.۱۱. پارکینگ اتومبیل

آیا مکان‌هایی وجود دارد که جداره بلافاصله خیابان را
پارکینگ اتومبیل تشکیل داده و امکان بهسازی ظاهر و
مناسب‌سازی آن برای پیاده‌ها از طریق استقرار کاربری
فعال‌تر وجود داشته باشد؟

۹.۱۲. جزئیات

کدام ساختمان‌ها، به‌ویژه در سطح طبقه همکف خیابان،
که افراد می‌توانند از فاصله نزدیک آن‌ها را رؤیت کنند،
از جزئیات جالب محروم‌اند؟

۱۰. از چه راه‌های دیگری می‌توان فضاهای همگانی
را بهبود بخشید؟

۱۰.۱. فضاهای باز

آیا فضاهای همگانی یا فضاهای باز بلااستفاده وجود
دارد؟ چگونه می‌توان آن‌ها را قابل استفاده کرد؟

۱۰.۲. سرپناه

آیا اماکنی که به واسطه جریان شدید هوا از سوی
ساختمان‌های بلندمرتبه، یا به واسطه نبود سرپناه به شکل
نامناسبی بادگیر باشند وجود دارد؟ در این مورد چه
می‌توان کرد؟

۱۰.۳. آثار هنری و صنایع دستی

آیا جهت هویت‌بخشی و جالب کردن فضاهای همگانی
نیاز به کاربرد هنرهای همگانی، صنایع مستظرفه و

میلان شهری است؟

۱۰.۴. حیات خیابان

آیا فضاهای همگانی جهت پذیرفتن حیات اقتصادی
اجتماعی و فرهنگی محلی (نظیر برگزاری بازارها
جشنواره‌ها، گردشگری، زندگی شبانه، غذاخوری
تفریح، ورزش، نشستن در فضاهای همگانی، گردش
تفرج مناسب مذهبی و تجاری خرده‌فروشی) نیازمند
انطباق یافتن هستند؟

۱۰.۵. آلودگی زمین

آیا اماکنی وجود دارد که نیازمند رفع آلودگی زمین
جمع‌آوری زباله باشد؟

۱۰.۶. آلودگی هوا و آب

آیا اماکنی وجود دارد که لازم باشد در آن‌ها با آلودگی
هوا یا آب مقابله شود؟

۱۰.۷. آلودگی صدا

آیا اماکنی وجود دارد که لازم باشد از اثر سروصدا کاسته
شود؟

۱۰.۸. دیوارنویسی (گرافیتی)

آیا اماکنی وجود دارد که لازم باشد دیوارنویسی‌ها پاک
شوند و از دیوارنویسی مجدد ممانعت شود؟

۱۰.۹. خیابان‌های پاکیزه

آیا خیابان‌ها و دیگر فضاها به‌خوبی نظافت و نگهداری
می‌شوند؟

۱۰.۱۰. مگس و پشه

آیا اماکنی وجود دارد که در آن‌ها باید از تخم‌گذاری
مگس و پشه جلوگیری شود و زباله‌های انباشته شده
پاکسازی شود؟

۱۰.۱۱. نگهداری

آیا مسئول رسیدگی و نگهداری هر قسمت از فضای
همگانی و باز مشخص است؟ اگر خیر، چگونه می‌تواند
به مکان‌های مزبور توجه و رسیدگی کرد؟

۱۰.۱۲. جانوران موذی

آیا مسئله موش، کبوتر و دیگر جانوران موذی در محل
وجود دارد؟

۱۱. چگونه می‌توان این مکان را برای مردم دعوت‌کننده‌تر و جهت‌یابی را در آن آسان‌تر کرد؟

۱۱.۱. نشانه‌ها

آیا به نشانه‌های جدید (ساختمان، آثار هنری و عناصر دیگر) برای ایجاد دید یا بهسازی دیدها و کمک به افراد برای جهت‌یابی راه‌ها نیاز هست؟

۱۱.۲. دیده‌ها

آیا مکان‌هایی وجود دارد که لازم است کریدور دید به سوی آن‌ها (مثلاً نشانه‌های محلی) باز شود؟

۱۱.۳. ساختمان‌های نبش

آیا مکان‌هایی وجود دارد که با احداث ساختمان جدید در نبش خیابان، نشانه شهری ایجاد شود؟

۱۱.۴. دروازه‌ها

برای تأکیدگذاری بر اماکنی که نقش دروازه ورود به نواحی ویژه را برعهده دارند چه می‌توان کرد؟

۱۱.۵. ساختمان‌های همگانی

آیا فضاهای عمومی قابل رؤیت و قابل دسترسی، که مناسب استقرار ساختمان‌های عمومی و همگانی باشد، وجود دارد؟

۱۱.۶. ورودی‌ها

آیا نیاز است که ورودی ساختمان‌های عمومی خوشایندتر شود؟

۱۱.۷. روشنایی و نورپردازی

آیا مکان‌هایی وجود دارد که برای ارتقای ایمنی، ارتقای جهت‌یابی، تأکیدگذاری بر نشانه‌ها، به نمایش گذاردن ساختمان‌ها و استتار صحنه‌های چشم‌آزار به نورپردازی بهتری نیاز داشته باشد؟

۱۱.۸. علایم و نشانه‌ها

آیا مکان‌هایی وجود دارد که به علایم و نشانه‌های بهتری نیاز داشته باشد؟

۱۱.۹. تأثیر اولیه

آیا علایم و نشانه‌ها تأثیر اولیه صحیحی از مکان به دست می‌دهند؟

۱۱.۱۰. نام‌ها

آیا نام خیابان‌ها و ساختمان‌ها به طور واضح قابل رؤیت است؟

۱۲. چگونه می‌توان این مکان را برای پذیرش تغییرات در آینده انطباق‌پذیر کرد؟

۱۲.۱. انعطاف‌پذیری

برای حصول اطمینان از این که ساختمان‌های جدید نه فقط برای عملکردی بسیار مشخص مناسب است، بلکه به گونه‌ای است که انعطاف لازم را برای پذیرفتن طیفی آینده داشته باشد چه می‌توان کرد؟

۱۲.۲. کاربری مختلط

چگونه با توسعه‌های جدید و دیگر اقدامات بهسازی می‌توان اختلاطی از کاربری‌های سازگار و تنوعی از مالکیت‌ها را فراهم آورد تا به ایجاد مکانی که مردم در آن توأماً به زندگی، کار و تفریح بپردازند منجر شود (این کار می‌تواند شامل حضور آپارتمان‌ها در طبقه بالای مغازه‌ها، یا حضور کارگاه‌ها در محلات مسکونی باشد)؟

۱۳. چگونه می‌توان از منابع موجود بهتر استفاده کرد؟

۱۳.۱. انرژی

چگونه می‌توان در ساختمان‌های موجود و ساختمان‌های جدید مصرف انرژی خود را به حداقل رساند (این امر ممکن است با چگونگی جبهه‌گیری ساختمان در مقابل آفتاب، چگونگی حفاظت در برابر باد از طریق سود بردن از شیب زمین، درختان و دیگر ساختمان‌ها و چگونگی شیوه ساخت ارتباط داشته باشد)؟

۱۳.۲. زمین

آیا ساختمان‌ها، سایت‌ها و ناحیه‌هایی که از آن‌ها به حد کافی استفاده نشده است وجود دارد؟ چگونه می‌توان به مورد استفاده قرار گرفتن آن‌ها کمک کرد و برای چه کاری از آن‌ها می‌توان استفاده برد؟

۱۳.۳. مصالح ساختمانی

چه مصالح ساختمانی مناسبی به طور محلی یا از منابع پایدار موجود است؟

۱۴. برای استفاده حداکثر از سیستم حمل و نقل همگانی چه اقداماتی باید کرد؟

۱۴.۱. تراکم

برای حصول اطمینان از بالا ماندن تراکم ساختمانی در نقاطی که دسترسی بهتری به حمل و نقل همگانی دارند، چه می‌توان کرد؟

۱۴.۲. ایستگاه‌های اتوبوس

آیا ایستگاه‌های اتوبوسی وجود دارد که در آن‌ها نصب نیمکت‌های راحت‌تر، ایجاد ایمنی بیشتر و تأمین روشنایی بهتر لازم باشد؟

۱۴.۳. اولویت اتوبوس

آیا می‌توان اولویت اصلی را در کریدورهای اصلی حمل و نقل به اتوبوس‌ها داد؟

۱۴.۴. نوار عبور مشترک اتوبوس

آیا نوارهای عبور اتوبوس را می‌توان در جهت پذیرا شدن هم زمان حرکت دوچرخه انطباق داد؟

۱۵. چگونه می‌توان اتصال و هم پیوندی معابر را بهبود بخشید؟

۱۵.۱. فضاهای هم پیوند

آیا فضاهای همگانی‌ای که نیازمند هم پیوندی و اتصال قوی‌تری با مسیرهای پیاده پراستفاده باشد وجود دارد؟

۱۵.۲. خیابان برای مردم

آیا خیابان‌هایی وجود دارد که برای استفاده وسایل نقلیه موتوری طراحی شده باشد و جهت تبدیل به مکانی برای پیاده‌ها به اقدامات انطباقی نیاز داشته باشد (به طور مثال به وسیله آرام‌سازی ترافیکی، تعریض پیاده‌روها و ...)?

۱۵.۳. مسیرهای پیاده

آیا معابر پیاده‌ای وجود دارد که نیازمند خاص‌تر شدن، کف‌سازی غیرلغزنده، سهولت در شناخته شدن، روشنایی بهتر، مبلمان خیابانی بهتر و جالب‌تر شدن باشد؟

۱۵.۴. معابر هم پیوند

آیا خیابان‌های سواره یا پیاده‌ای وجود دارد که برای

حضور افراد بیشتر و افزایش احساس امنیت نیازمند اتصال و هم پیوندشدن با مسیرهای پراستفاده باشند؟

۱۵.۵. دوچرخه‌سواری

برای تشویق و ترغیب دوچرخه‌سواری و امن‌تر کردن مسیرها برای دوچرخه‌سواران و پیاده‌ها چه می‌توان کرد؟

۱۵.۶. تقاطع‌ها

آیا تقاطع‌هایی وجود دارد که لازم است به دروازه ورودی به ناحیه خاصی تبدیل شود تا به هویت بخشی به محل و جهت‌یابی آسان‌تر مردم کمک کند؟

۱۵.۷. بلوارها

آیا اماکنی وجود دارد که در آن نمای اصلی ساختمان‌ها به معابر اصلی پشت کرده باشد و اگر خیابان به بلوار پیاده تبدیل شود امکان ایجاد جداره متداوم فراهم آید؟

۱۵.۸. موانع

کدام موانع حرکتی (نظیر دیوار و فنس) بهتر است برچیده شود؟

۱۵.۹. معابر مستقیم

کدام مکان‌ها، که پیاده‌ها به آن‌ها رفت‌وآمد دارند، لازم است با معابر مستقیم‌تر اتصال یابند؟

۱۵.۱۰. گذرگاه عابر پیاده

آیا موارد نامناسب خط‌کشی گذرگاه عابر پیاده یا محل‌های جدیدی که لازم است در آنجا خط‌کشی گذرگاه عابر پیاده ایجاد شود وجود دارد؟

۱۵.۱۱. خیابان‌های اصلی

آیا خیابان‌هایی وجود دارد که در آن بتوان برخی از کیفیت‌های خیابان‌های اصلی سستی را، از طریق مجاز شمردن توقف، پارکینگ، ترافیک آرام و پیاده‌روهای عریض، ترویج و تشویق کرد؟

۱۵.۱۲. سرعت ترافیک

آیا مکان‌هایی وجود دارد که از طریق طرح هندسی ساخت‌وسازهای جدید (با استفاده از شعاع قوس کوچک‌تر برای خیابان‌ها به جای منحنی‌های نرم) بتوان سرعت ترافیک را کاهش داد؟